

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТОВАРИСТВО ПСИХОЛОГІВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені Г. С. СКОВОРОДИ
Кафедра психології

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ А. С. МАКАРЕНКА
УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ НАПН УКРАЇНИ
АСОЦІАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ ПСИХОЛОГІВ ХАРКОВА
МІЖРЕГІОНАЛЬНА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ СПРІЯННЯ РОЗВИТКУ СИМВОЛДРАМИ
ВСЕУКРАЇНСЬКА АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНА АСОЦІАЦІЯ (ХАРКІВСЬКИЙ ОСЕРЕДОК)

*З нагоди 215 річниці ХНПУ імені Г.С.Сковороди,
130-ї річниці з дня народження І.А. Соколянського (1889-1960),
115-річчя В.І. Аснїна (1904-1956),
95-річного ювілею А.В. Петровського (1924-2006)
та 25-річчя факультету психології і соціології*

ХАРКІВСЬКИЙ ОСІННІЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(Каталог психотехнологій; тези доповідей)

26 жовтня 2019 року

Харків – 2019

УДК 159.9.07
ББК 88

Рецензенти:

Бочелюк Віталій Йосипович – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Запорізького національного технічного університету

Євдокимова Наталя Олексіївна – доктор психологічних наук, професор, проректор з наукової та міжнародної діяльності Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика

Романовський Олександр Георгійович, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач кафедри педагогіки і психології управління соціальними системами Національного технічного університету «ХПІ»

*Рекомендовано до друку Вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди,
протокол № 7 від 28.10.2019 року*

ХАРКІВСЬКИЙ ОСІННІЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ (каталог психотехнологій; тези доповідей): матеріали III міжрегіональної наук.-практ. конф., м. Харків, 26 жовтня 2019 р., ХНПУ імені Г.С. Сковороди. Харків: Діса плюс, 2019. 248 с.

ISBN 978-617-7645-81-7

У збірнику представлено матеріали науково-практичної конференції «**ХАРКІВСЬКИЙ ОСІННІЙ МАРАФОН ПСИХОТЕХНОЛОГІЙ**», метою якої було висвітлення в рамках профорієнтації та просвітництва новітніх розробок у галузі психотехнологій, представлених на теренах України.

Перша частина збірника містить **Каталог психотехнологій** новітніх авторських розробок розвивальних, психокорекційних, діагностичних, тренінгових програм, методик, технік тощо, інформація про які подана у вигляді анотацій.

У другій частині розміщено тези доповідей, які містять результати науково-практичних розробок учасників конференції.

Матеріали конференції віддзеркалюють результати сучасних досліджень у галузях теоретичної та прикладної психології.

Для науковців, викладачів, аспірантів та магістрантів, студентів гуманітарних спеціальностей, практичних психологів, вихователів, соціальних та медичних працівників.

Матеріали друкуються в авторському варіанті з правками редакції.

ISBN 978-617-7645-81-7

УДК 159.9.07
ББК 88

© ХНПУ імені Г.С.Сковороди, 2019
© Колектив авторів, 2019
© Єльчанінова Т.М. (оформлення, обкладинка, Ψ-емблема), 2019

Козлітіна О.В., Масловська Ю.С. Особливості використання сучасних настільних ігор у роботі з дітьми, які мають порушення мовлення.....	142
Колчигіна А.В., Демченко А.С. Проблема психологічного благополуччя майбутніх педагогів.....	145
Костикова О.В. К проблеме психотерапии неврозов.....	146
Кузнєцов М.А., Зайка Є.В. Короткочасна пам'ять як механізм формування розумових та кінстетичних узагальнень	147
Лесніченко Н.П. Типологія гендерних стереотипів особистості.....	153
Лугова М.С., Підчасов Є.В. Психологічні особливості незадоволення дівчат своїм тілом у юнацькому віці	157
Лукова С.В. Психологічні особливості поведінки підлітків-спортсменів у конфліктах.....	160
Меднікова Г.І. Психологічні особливості провідних ставлень підлітків з різним рівнем невротизації.....	162
Мелешенко М.О. Проблема самотності і усамітнення у сучасному місті: психологічні чинники і наслідки.....	164
Миронович Б.С. Ставлення до тіла як проекція ставлення до матері.....	165
Надьон В. П. Психологічні особливості учнів початкової школи.....	166
Нестеренко М.О. Гендерні детермінанти сімейних стосунків у молодій сім'ї.....	168
Обухівська А. Г. Психолого-педагогічне вивчення навчальних компе-тентностей дошкільників з особливими освітніми потребами.....	171
Обухова Н. О. Різноманітність поглядів на поняття копінг-поведінка.....	175
Одинець О.А., Шукалова О.С. Використання семирівневого підходу, як природної орієнтації психологічного і фізичного здоров'я людини	176
Панок В.Г. До питання розробки алгоритмів діяльності практичних психологів	179
Підчасов Є.В., Наглюк О.А. Роль організаційно-психологічних факторів в адаптації студентів до навчання у ЗВО	182
Поденко А.В. Соціально-психологічні чинники плинності кадрів в організації	185
Романенко О.В. Теоретичні підходи до вивчення тілесності в психології	189
Саврасов М.В. Психологічні механізми моніторингу та контролю у структурі метакогнітивної активності суб'єкта навчально-професійної діяльності.....	192
Савченко М.С. Психологічні підстави використання методу анкетування у дослідженні суб'єктності прокурора	197
Савченко М.С., Саврасов М. В. Теоретичні підстави психологічного дослідження особливостей становлення суб'єктності прокурора	197
Скринник І.В., Пухно С.В. Емоційне вигорання як психологічна проблема сучасності.....	202
Скрипник Н.Г. Задоволеність навчанням та адаптація студентів до закладу вищої освіти	206
Туріщева Л.В., Ткаченко І.В. Настільні ігри як умова соціалізації школярів з порушенням мовлення	209
Цеменко М.О. До дослідження рівня задоволеності своїм життям та життєстійкості людей похилого віку	211
Цигичко Т.П. Казкотерапія в системі роботи закладу дошкільної освіти	213
Чепелєва Н.І. Соціально-психологічний аналіз феномену «чайлдфрі», як трансформації традиційних репродуктивних програм.....	217
Чернякова О.В. До питання розуміння емоцій дітьми з психофізичними вадами розвитку.....	221

Є.В., Заусенко І.В., Мінюрова С.А., Панова Н.В., Черненко М.С., Харченко А.С., Гончарова Н.О. тощо. В ракурсі даних досліджень проаналізовані зв'язки психологічного благополуччя та таких психологічних феноменів, як переробка та переживання негативного досвіду, соціальної поведінки, відновлення та побудови позитивного функціонування, професійної спрямованості.

Бородкіна Є.В. вважає, що в порівнянні з такими поняттями, як «психологічне благополуччя», «задоволеність життям» і «щастя» використання поняття «суб'єктивне благополуччя» є найбільш перспективним (Бородкіна Є.В., 2009). Вивчаючи тему психологічного благополуччя, Заусенко І.В. дійшла висновку, що для оптимізації психологічного благополуччя педагогам потрібна допомога в досягненні більшої психологічної незалежності через переосмислення власних досягнень, зростання самоповаги і самоцінності, усвідомлення і прийняття власної відповідальності за вибір професійної діяльності, в якій досить великі соціальні очікування, а також психологічна підтримка в пошуку особистісних ресурсів в управлінні подіями власного життя (Заусенко І.В., 2012).

Мінюрова С.А. вважає, що мотивуючими детермінантами психологічного благополуччя особистості педагога є такі якості, що характеризують ставлення особистості до себе і прагнення до саморозвитку, самовдосконалення: самоцінність, низька самооцінка, відкритість, самокерівництво, довіра власній інтуїції, психоенергетичний потенціал (Мінюрова С.А., 2013). Панова Н.В. в свою чергу відмічає, що рівень психологічного благополуччя педагога обумовлений суб'єктивним відчуттям можливості реалізовувати значущі цінності у професійній діяльності засобами саморозвитку, самоприйняття, смисложиттєвих орієнтацій (Панова Н.В., 2011).

Виходячи з вищесказаного, зазначимо, що вбачаємо в подальших дослідженнях вивчення взаємозв'язку між психологічним благополуччям та особливостями особистості майбутніх педагогів, включаючи актуальні та потенційні аспекти життя, з аналізом негативних емоційних переживань.

Костикова О.В.

*Харьковский национальный педагогический университет имени
Г.С.Сковороды, г. Харьков*

К ПРОБЛЕМЕ ПСИХОТЕРАПИИ НЕВРОЗОВ

В результате осуществления психотерапевтических воздействий зафиксирована положительная динамика: клинические проявления неврозов (психогенных заболеваний) становятся менее выражены или нивелируются. При этом психотерапия признана синтезом научной эрудиции и профессионализма, который детерминирован талантом и компетентностью психотерапевта.

Рациональная терапия рекомендована в ситуациях сотрудничества с

пациентом так называемого «мыслительного типа» – личностью с высоким типом интеллекта и стремлением в диалоге с психотерапевтом выяснить особенности собственного состояния. В процессе взаимодействия психотерапевт апеллирует к интеллекту клиента. Отличны положительные результаты при лечении ипохондрических состояний и фобий.

Полярным подходом относительно рациональной психотерапии указывается суггестивная психотерапия. В этом ракурсе психотерапевт оказывает влияние в большей степени – эмоционально, используя внушение: в гипнотическом сне и в состоянии бодрствования клиента, при пассивном восприятии человеком вербальной информации. Данный метод рекомендуется при взаимодействии с внушаемыми личностями «художественного типа». Эффективен при лечении истерического невроза, синдрома раздражительной слабости, расстройстве сна.

Условно-рефлекторная (поведенческая) психотерапия направлена на устранение болезненных условных связей, сформированных в процессе заболевания, например, психогенно возникших изолированных фобий.

Аналитическая психотерапия ориентирована на выявление вытесненных (т.е. бессознательных) конфликтов, доведение фактов психотравмирующих противоречий до сознания клиента, что в результате сопровождается снижением или исчезновением болезненной симптоматики.

В контексте психотерапевтических методов рассматривают и аутогенную тренировку – метод самовнушения, который позволяет человеку в итоге контролировать и управлять определенными психофизиологическими процессами. Рекомендуется при терапии раздражительной слабости.

Психотерапия в сочетании с медикаментозным лечением позволяет ослабить или нивелировать болезненные симптомы, характерные для неврозов и невротических состояний, ускоряет процесс выздоровления, способствует реконструкции психического здоровья личности.

Кузнцов М. А., Зайка Є. В.

*Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди;*

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

КОРОТКОЧАСНА ПАМ'ЯТЬ ЯК МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ РОЗУМОВИХ ТА КІНЕСТЕТИЧНИХ УЗАГАЛЬНЕНЬ

Проблема. В роботі пам'яті виділяються дві головні групи функцій: репродуктивні (когнітивні) й продуктивні. Перші забезпечують запам'ятовування, збереження та актуалізацію сприйнятого матеріалу у відносно незмінному вигляді. Продуктивні функції приймають участь у організації та протіканні інших процесів і діяльності в цілому. Отримані результати, які свідчать про те, що короткочасна пам'ять (КП) людини виконує важливу роль у організації немемічних – перцептивних,